

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO KUOPION YLIOPISTON VUODEN 2005 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TUTKIMUS, TUTKIJANKOULUTUS JA TAITEELLINEN TOIMINTA

Valtioneuvosto teki huhtikuussa 2005 periaatepäätöksen julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä. Keskeisenä haasteena oli kansainväliseen huippuun yltävän tutkimuksen kehittäminen kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin kannalta tärkeimmillä aloilla. Globaali kehitys, eurooppalaisen tutkimusalueen ERA:n muodostaminen sekä Itämeren piirin yhteistyön tiivistäminen ovat korostaneet kansainvälistä yhteistyötä.

Yliopistoissa tehdyn tutkimuksen määrä kasvoi ja yliopistojen asema innovaatiojärjestelmässä vahvistui. Tutkimusintensiivisimmät yliopistot saivat tunnustusta kansainvälisissä vertailuissa. Monet yliopistot laativat tutkimusstrategian ja määrittivät tutkimuksen painoalueita. Monet yliopistot olivat aktiivisia EU-tutkimusrahoituksen hankkimisessa.

Yliopistojen tutkijankoulutusta kehitettiin aiempaa laadukkaammaksi ja kansainvälisemmäksi valtakunnallisten tutkijakoulujen ja yliopistojen omien tutkijakoulujen avulla. Tutkijankoulutuksen kehittämistarpeet esitettiin korkeakoulujen arviointineuvoston tutkijankoulutuksen arviointiraportissa ja tohtorikoulutuksen kehittämistyöryhmän raportissa.

Tutkijakoulutus laajeni ja tohtorintutkintototeuma oli tavoitteiden lähellä useissa yliopistoissa. Tohtorintutkintotavoitteista jäätiin valtakunnallisesti erityisesti maatalous-metsätieteellisellä, luonnontieteellisellä ja humanistisella alalla. Tohtoriksi väittelevien mediaani-ikä on edelleen kansainvälisesti korkea.

Yliopistojen taidealojen taiteellinen toiminta oli monin osin kansainvälistä kärkitasoa.

Yliopisto on jatkanut kehittymistään kansainvälisesti suuntautuneena tutkimusyliopistona.

Yliopiston tohtorintutkintotavoitteen saavuttamisaste oli 116 prosenttia. Tavoitteesta jäätiin ainoastaan luonnontieteellisellä koulutusosalalla, mutta kehitys oli myös tällä alalla valtakunnallista tilannetta parempi. Yliopistolle tuli vain yksi muiden yliopistojen kanssa yhteinen tutkimuksen huippuyksikkö vuosille 2006-2011.

PERUSKOULUTUS

Opiskeluprosessit

Yliopistot kehittivät opiskelijavalintoja strategioidensa pohjalta. Tavoitteena oli mm. valintakokeiden keventäminen ja valintayhteistyön lisääminen. Yhteisvalintaa toteutettiin biologian, diplomi-insinööri- ja arkkitehtikoulutuksen, englannin kielen, kauppatieteellisen alan, luokanopettajien ja lastentarhanopettajien sekä tietojenkäsittelytieteen valinnoissa. Myös fysiikan valintakokeissa tehtiin yhteistyötä. Keskimäärin vain noin kolmannes yliopistojen uusista opiskelijoista oli vuonna 2005 saman vuoden ylioppilaita.

Uuteen tutkintorakenteeseen siirtyminen käynnistyi pääosin ongelmitta ja aikataulun mukaisesti. Kesällä 2005 vahvistettiin ensimmäiset opetusministeriön asetuksen mukaiset maisteriohjelmat. Yliopistojen laatimissa maisteriohjelmaesityksissä ei kaikilta osin otettu huomioon ohjelmille asetettuja tavoitteita ja edellytyksiä.

Ylempiä korkeakoulututkintoja tuli enemmän kuin koskaan aiemmin. Tavoitteista jäätin valtakunnallisesti erityisesti hammaslääketieteellisellä, maatalous-metsätieteellisellä, teknillistieteellisellä, luonnontieteellisellä ja oikeustieteellisellä koulutusosalalla. Opetusministeriö otti tutkintomäärissä tapahtuneen kehityksen huomioon asettaessa määrällisiä tavoitteita kaudelle 2007-2009.

Ylempien korkeakoulututkintojen määrä lisääntyi. Tavoitteen saavuttamisaste oli 106 prosenttia. Tavoitteesta jäätin ainoastaan luonnontieteellisellä koulutusosalalla. Opiskelijoista pidetään huolta ja opintoja tuetaan; tämä näkyy tuloksessa. Avoimen väylä toimi edellistä vuotta paremmin, mutta oli selkeästi tavoitteen alapuolella.

Yliopistolle tuli kaksi koulutuksen laatuyksikköä vuosille 2007-2009.

Kansainvälistyminen

Yliopistojen toiminnassa korostui eurooppalainen yhteistyö. Myönteisestä kehityksestä huolimatta harva yliopisto saavutti opiskelijavaihdolle ja ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrälle asetetut tavoitteet. Englanninkielisten maisteriohjelmien tarjonta lisääntyi. Opetusministeriö pitää tärkeänä, että ohjelmien laatu varmistetaan. Ohjelmien kehittämisessä tulee lisätä yhteistyötä.

Opetusministeriö selvitti ulkomaisten opiskelijoiden lukukausimaksujen käyttöönottoa.

Kansainvälinen opiskelijavaihto ja ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kehittyi myönteisesti.

YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS

Alueellinen toiminta

Yliopistojen toiminta vaikutti myönteisesti alueiden kehitykseen. Lähes kaksisataa lahjoitusprofessuuria on osoitus alueiden luottamuksesta yliopistojen osaamiseen ja vaikuttavuuteen. Toisaalta syntyi useita pieniä kapea-alaisia yksiköitä, joiden rahoituspohja on heikko. Rakennerahastovarojen hyödyntämisellä voitiin tukea yliopistojen alueellista vaikuttavuutta, mutta samalla tapahtui yliopistoverkon tarpeetonta hajautumista.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut päivittivät yhteiset aluestrategiansa syksyllä 2005. Strategiatyö selkeytti korkeakoulusektorin työnjakoa ja painoalojen valintaa. Yliopistot olivat keskeisiä toimijoita myös osaamiskeskusohjelman toteuttamisessa.

Yliopisto on ollut aloitteellinen alueensa toimija esimerkiksi ammattikorkeakoulu-yhteistyössä. Yliopisto oli ensimmäinen, joka esitti korkeakoulu-yhteistyön mahdollisuuksien selvittämistä pilottina. Opetusministeriö odottaa merkittäviä tuloksia yliopiston Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyössä tehtävältä konsortioselvitykseltä.

Yliopiston tulisi harkita ulkopuolisten jäsenten lisäämistä yliopiston hallituksessa.

Tutkimustulosten hyödyntäminen ja innovaatiopalvelut

Yliopistot kehittivät tutkimustulosten hyödyntämistä edistäviä käytänteitään yhteistyössä toistensa ja innovaatioympäristön muiden toimijoiden kanssa varmistaakseen tutkimustulosten siirtymistä elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan käytettäväksi. Yliopistojen toimenpiteet olivat yliopistojen välillä eritasoisia, mihin osaltaan vaikutti keskeisen lainsäädännön valmistelun viivästyminen.

Avoim y liopisto-opetus ja täydennyskoulutus

Avoimen yliopisto-opetuksen tarjonnan kokonaisvolyymi ja opiskelijamäärät laskivat selvästi edellisestä vuodesta. Erityisesti yliopistojen itse järjestämän opetuksen osuus väheni. Yliopistot toteuttivat avointa yliopisto-opetusta varsin vähän yliopistojen välisenä yhteistyönä. Yhteistyötä tulisi käynnistää varsinkin yliopistokeskuksissa. Väylä korkeakoulututkintoon pysyi vuoden 2004 tasolla ja on yhä kaukana tavoitteestaan.

Täydennyskoulutuksen volyymissä ja osallistujamäärissä tapahtui hienoista nousua vuodesta 2004. Koulutuksessa tapahtui kurssitoiminnan aloittaista uudelleensuuntautumista. Täydennyskoulutuskeskusten määrä pysyi ennallaan. Toiminnan merkittävää kokoamista ei ole tapahtunut. Oulun ja Jyväskylän yliopistoissa käynnistettiin täydennyskoulutuksen yhtiöittämisen selvityshankkeet. Täydennyskoulutustoiminnan pelisääntöjen selkeyttämisen lisäksi on tärkeää noudattaa maksuasetuksen mukaista liiketaloudellista hinnoittelua.

LAADUNVARMISTUS JA ARVIOINTIEN TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

Osana eurooppalaisen korkeakoulutusalueen rakentamista Euroopan opetusministerit ovat hyväksyneet laadunvarmistukselle yhteiset kriteerit ja menettelytavat. Yliopistot jatkoivat laadunvarmistusjärjestelmiensä kehittämistyötä, mutta harvalla yliopistolla oli vielä kattavat laatu-järjestelmät. Korkeakoulujen arviointineuvosto aloitti yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmien arvioinnit tavoitteena tukea yliopistojen toiminnan kehittämistyötä.

Muutama yliopisto on teettänyt tutkimuksen laadun arvioinnin ja hyödyntänyt tuloksia toiminnan ohjaamisessa.

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopistojen tutkimusta, koulutusta ja muuta toimintaa koskevat kehittämistoimet suunnattiin vaikuttavuuden, laadun, sisällön ja tehokkuuden vahvistamiseen ja edistämiseen sekä profiloitumisen ja painoalojen vahvistamiseen. Rakenteellisen kehittämisen tarjoamia mahdollisuuksia tunnistettiin vain vähän ja kehittämistyössä korostui yliopistojen kasvuhakuisuus.

Useissa yliopistoissa kehitettiin tiedekunta- ja laitosrakenteiden ohella myös hallintopalveluja kohti aiempaa vahvempia kokonaisuuksia. Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuskeskuksen perustamiseen tähtäävä valmistelu aloitettiin. Pääkaupunkiseudulla toimii jo seitsemän yliopiston palvelukeskuspilotti ja Joensuun yliopisto siirsi taloushallintotehtäviään sisäasiainministeriön palvelukeskuksen hoidettavaksi. Myös henkilöstön uudelleen kohdentaminen ja strategiseen henkilöstösuunnitteluun liittyvä virkapankki-tyyppinen toiminta olivat käytössä useissa yliopistoissa.

Opetusministeriön tukemia yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen konsortioselvityksiä käynnistyi Lappeenrannassa, Oulussa ja Kuopiossa. Lisäksi monet yliopistot käynnistivät omia selvityksiään.

Yliopistot kehittivät toimitilahallintoaan ja rakentamista toimitilastrategioidensa pohjalta. Tilojen tehokasta käyttöä ja kiinteistökustannussäästöjen syntymistä edistettiin myös tilahallinnon tietojärjestelmien laajemmalla käyttöönotolla ja sisäiseen laskutukseen siirtymisellä.

Täydentävällä rahoituksella tuettiin yliopistojen perustehtäviä ja niihin liittyviä tavoitteita, mutta samalla yhteisrahoitteiseen toimintaan jouduttiin käyttämään merkittävässä määrin myös yliopistojen omia varoja. Liiketaloudellinen maksullinen toiminta oli osassa yliopistoja tukiraha huomioon ottaenkin alijäämäistä. Siirtomäärärahojen lisääntyminen edelliseen vuoteen nähden jatkui lähes kaikissa yliopistoissa. Tämä selittyi osin uuteen palkkausjärjestelmään siirtymiseen ja suurempiin hankintoihin varautumisena.

Runsas kauppatieteellinen koulutustarjonta rasittaa yliopiston resursseja suhteessa osaamistarpeeseen. Kauppatieteellistä osaamista tulee kehittää siten, että se jatkossa tukee yliopiston vahvuusaloja.

Yliopiston budjettirahoitusta täydentävän rahoituksen osuus oli 45 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Maksullisen toiminnan tuotot olivat 18,9 miljoonaa euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot 15,9 miljoonaa euroa. Yliopiston liiketaloudellinen maksullinen toiminta oli tavoitteen mukaisesti selkeästi ylijäämäinen. Yliopisto on pystynyt hyödyntämään hyvin apteekin kasvaneita tuottoja farmasian opetuksen ja tutkimuksen kehittämiseen. Yliopiston oma panostus yhteisrahoitteiseen toimintaan oli 5 miljoonaa euroa kustannusvastaavuuden ollessa 76 prosenttia. Oman panostuksen osuus kasvoi selkeästi edelliseen vuoteen verrattuna.

Yliopistolta siirtyi toimintamäärärahoja 18,5 miljoonaa euroa seuraavalle vuodelle, mikä on 2,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuodelta 2004 siirtyi vuodelle 2005. Siirtyneiden määrärahojen suhde vuoden 2005 talous- ja lisätalousarvioissa tullessiin määrärahoihin on selkeästi yliopistosektorin keskiarvoa korkeampi.

Yliopisto on korjannut tilinpäätöksensä rahoituslähdetiedot vastaamaan KOTA-tietojärjestelmän määrittelyjä. Edellisen vuoden tiedot ovat kuitenkin aiemmalla rahoituslähde -luokittelulla, mikä vaikeuttaa vuosien vertailua.

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Henkilöstöhallintoon ja kehittämiseen liittyvät toimenpiteet ja niiden raportointi paranivat. Erityisesti henkilöstötilinpäätöksien ja niiden tunnuslukujen hyväksikäyttö oli oikeansuuntaista.

Useissa yliopistoissa tehtiin tasa-arvotoimenpiteitä. Esteettömyyteen liittyvät toimenpiteet olivat pääosin riittämättömiä. Henkilöstön työkyvyn ylläpitoon ja työhyvinvointiin liittyviä ohjelmia ja muita toimenpiteitä kehitettiin edelleen. Monet yliopistot osallistuivat Kaiku -ohjelmaan.

Vuonna 2005 yliopistojen henkilöstömäärä oli 30 576 henkeä, joista täydentävällä rahoituksella palkattuna 10 829 henkeä. Vuoteen 2004 verrattuna kasvua on ollut 88 henkeä. Opetushenkilöstön määrä on vähentynyt 84 hengellä ja muun henkilöstön osuus kasvanut 172 hengellä. Naisten osuus opetushenkilöstöstä (8450) on ollut noin 37 %.

Yliopistojen varsinaisten määräaikaisten palvelussuhteiden määrä on pysynyt varsin korkeana ja on ollut 35 % koko henkilöstön määrästä. Vuoteen 2004 nähden määrä on kuitenkin pienentynyt noin neljä prosenttia (464 henkeä). Tässä on otettu huomioon palvelussuhteet, jotka eivät liity perus- ja jatko-opintoihin tai ole sijaisuuksia tai lain mukaan määräaikaista.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Tilinpäätösasiakirja

Yliopistojen tilinpäätöksissä käsiteltiin tulosalueittain varsin kattavasti yliopistolle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Taloudellisuuden ja tuottavuuden kehitystä tarkasteltiin systemaattisesti vain muutamissa yliopistoissa. Toteutunutta kehitystä arvioitiin aikaisempien vuosien tuloksiin ja tavoitteisiin, mutta vähemmän vertailuja tehtiin suhteessa yliopiston kannalta keskeisiin muihin yliopistoihin. Syitä tavoitetason mahdollisiin alituksiin arvioitiin edelleen liian harvoin ja hyvin harvoin kerrottiin tarvittavista ja suunnitelluista kehittämistoimista. Asiakirjoihin sisältyi laadullisen arvion lisäksi myös määrällistä kehitystä ja vaikutusta kuvaavia indikaattoreita. Keskeisiä arviointihankkeita käsiteltiin, joskin näiden osalta keskeisimmät arviointitulokset ja niiden pohjalta päätetyt jatkotoimenpiteet olivat edelleen jääneet vähäiselle huomiolle.

Valtiontalouden tarkastusvirasto totesi vuoden 2005 tilintarkastuskertomuksissaan usean yliopiston osalta, että toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja ei voida kaikilta osin pitää oikeina ja riittävinä. Toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjen tietojen laskentaan sisältyy erityisesti työajan kohdentamisesta aiheutuva olennaista epävarmuutta. Lisäksi tuotosta ja laadunhallintaa koskevien tietojen esittämistapaa tulee kehittää nykyistä yhtenäisemmäksi esittäen tiedot edellytyksissä toimintakertomuksen kohdissa.

Yliopistojen on arvioitava seuraavissa tilinpäätöksissään, mistä mahdolliset tavoitteiden ja saavutettujen tulosten väliset erot johtuvat. Arviointitoiminnan osalta yliopistojen on tuotava esille keskeisimmät arviointitulokset ja niiden pohjalta päätetyt jatkotoimet. Tilinpäätösasiakirjassa on tarkasteltava myös toimitilastrategioiden soveltamisen tuottamia tilankäytöllisiä ja taloudellisia hyötyjä. Yliopistojen on uudistettava toimitiloihin liittyvien tunnuslukujen käyttöä yliopistojen toimitilatyöryhmän laatimien ohjeiden mukaiseksi. Siirtomäärärahojen aiottu käyttötarkoitus aikatauluineen tulee kertoa yliopiston tilinpäätösasiakirjassa.

Opetusministeriö valmistelee yhdessä yliopistojen kanssa valtiokonttorin ohjeistusta noudattaen tarvittavat täsmennykset tilinpäätösasiakirjan rakenteeseen, jotta vuoden 2006 tilinpäätöksen rakenne olisi mahdollisimman yhdenmukainen yliopistojen kesken.

Opetusministeriö valmistelee yliopistojen kanssa KOTA-tietojärjestelmään tavoitteiden toteutumisen arvioinnin helpottamiseksi yliopistokohtaisen tavoitteiden toteutumamaraportin ja keskeisten tunnuslukujen raportin siten, että näitä voidaan hyödyntää seuraavaa tilinpäätöstä valmisteltaessa.

Muu raportointi

Yliopistojen on huolehdittava tuottamiensa tilinpäätöstietojen ohella myös KOTA -tietojärjestelmään toimitettujen tietojen luotettavuudesta. Yliopistot toimittivat pääsääntöisesti annettuja määräaikoja noudattaen pyydyt tiedot. Opetusministeriö tulee hyödyntämään ohjauksessaan aiempaa laajemmin yliopistojen Tilastokeskukselle toimittamia tietoja. Erityisesti tutkinto- ja opiskelijatiedonkeruiden aikataulujen noudattaminen on tärkeää opetusministeriön ja yliopistojen välisten tulossopimusten valmistelun kannalta.

Yliopistojen tulee kehittää yhteistyössä opetusministeriön kanssa tilastointia niin, että opintonsa todella aloittavien määrä voidaan erottaa, ja että jatko-opiskelijoiden määrästä voidaan erottaa aktiivisesti opiskelevat. Yliopistojen tulee raportoida opiskelijat läsnä- ja poissaolevina. Lisäksi yliopistojen tulee varautua tilastoinnissaan siihen, että alueellista toimintaa kuvaavat tiedot ovat saatavissa erikseen. Opetusministeriö tarkistaa tilastoihin liittyvät käsitelmäärittelyt yhteistyössä yliopistojen kanssa.

Yliopisto on kehittänyt toimitilastrategiaansa selkeäksi kokonaisuudeksi.

3. KEHITTÄMISTARPEET JA TOIMENPITEET

YLIOPISTO

Tutkimus, tutkijankoulutus ja taiteellinen toiminta

Yliopistojen asemaa Suomen tutkimusjärjestelmässä vahvistetaan rakenteellisen kehittämisen avulla. Tutkimustoiminnan strategista suunnittelua ja tutkimushallintoa tulee vahvistaa. Tutkimustoimintaa tulee koota suuremmiksi kokonaisuuksiksi kriittisten massojen, synergiaetujen ja monitieteisen tutkimuksen lisäämiseksi. Tutkimuksen johtamista tulee parantaa.

Yliopistojen tulee huolehtia siitä, että tohtorinkoulutuksen laatu ja väitöskirjojen taso vastaa hyvää kansainvälistä tasoa. Yhteisiä kansainvälisiä tohtoriohjelmiä tulee kehittää. Tohtorintutkintoon tulee sisällyttää ulkomainen opintojakso.

Sekä tutkijakouluissa että niiden ulkopuolisessa tohtorinkoulutuksessa ovat tarpeen selkeät ohjausmenetelmät ja henkilökohtaiset opintosuunnitelmat. Samoin on määriteltävä selkeästi väitöskirjojen sekä taiteellisten opinnäytteiden tarkastus- ja hyväksymismenettelyjen kriteerit.

Peruskoulutus

Yliopistojen tulee jatkaa valintamenettelyjen keventämistä ja laajentaa valintayhteistyötä uusille aloille. Valintamenettelyissä tulee myös ottaa huomioon erilaisten hakijaryhmien, kuten kansainvälisten ylioppilastutkintojen suorittaneiden, maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten hakijoiden mahdollisuudet hakeutua yliopisto-opintoihin. Yliopistojen tulee harkita erityisesti uuden ylioppilastutkinnon mahdollisuuksia valintojen kehittämisessä. Valintoja tulee kehittää niin, että saman yliopiston sisällä koulutusalan tai -ohjelman vaihto voi tapahtua ilman valintakoetta.

Yliopistojen tulee jatkaa käynnistettyjä toimenpiteitä opintojen keskeyttämisen vähentämiseksi ja opintoaikojen lyhentämiseksi, seurata toimenpiteiden vaikutuksia ja tehdä tarvittaessa korjaavia toimia. Samoin tulee valmistella toimia ns. "passiivirekisterissä" olevien opiskelijoiden aktivoimiseksi tutkinnon suorittamiseen. Opintojen järjestämistä tulee edelleen kehittää niin, että tutkinnot on mahdollista suorittaa tavoiteajassa. Samoin osana peruskoulutuksen laadullista kehittämistä tulee toteuttaa ja hyödyntää koulutuksen arviointeja.

Opetusministeriö kehottaa yliopistoja valmistautumaan siihen tilanteeseen, että toiminta kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla avautuu lähivuosien aikana. Rekrytoinnissa ja opintojen aloittamiseen sitouttamisessa on kehitettävä yliopistojen välistä yhteistyötä. Ulkomaalaisille opiskelijoille on turvattava riittävä suomen ja ruotsin kielen opintojen tarjonta.

Yliopistojen opettajankoulutuksessa varaudutaan opettajatarpeen pienenemiseen, mikä edellyttää tarkempaa koulutusmäärien arviointia ja kohdennusta eri koulutusaloille. Yliopistojen tulee kehittää aineenopettajakoulutuksen tiedottamista ja valintakäytänteitä. Opettajankoulutuksen laajennusohjelmaopinnoissa viivästyneiden tuki- ja ohjaustoimia tulee tehostaa.

Yhteiskunnallinen vuorovaikutus

Yliopistojen tulee innovaatiotoimintaa kehittäessään ottaa huomioon muutetun keksintölain (369/2006), tutkimustulosten hyödyntämisen tehostamistyöryhmän sekä yliopistojen yhteisen, opetusministeriön rahoittaman innovaatiopalvelujen kehittämishankkeen suositukset.

Yliopistojen tulee vahvistaa yhteiskunnallista vuorovaikutustaan ja samalla tarkastella kriittisesti alueellisen toimintansa tarkoituksenmukaisuutta suhteessa omiin painoaloihinsa. Yliopistojen alueellisen toiminnan perusteena tulee olla yhteisrahoitteisuuden periaate. Erityisesti tulee arvioida uuden rakennerahastokauden mahdollisuudet, joiden osalta eri korkeakoulujen mahdollisuudet saattavat muuttua aikaisempaan verrattuna.

Yliopistojen tulee alueellista toimintaa koskevien yhteistyösopimusten osalta tarkentaa menettelyä niin, että jo yhteistoiminnan alkuvaiheessa sovitaan mahdollisista rahoitukseen liittyvistä kysymyksistä esimerkiksi yhteistyötutkimusten osalta. Pysyväluontoisten aluetoimintojen osalta tulee varmistaa rahoituksen pitkäjänteisyys.

Opetusministeriö pitää tärkeänä, että yliopistot kehittävät avointa yliopisto-opetusta kaikkia kansalaisia palvelevana toimintana.

Yliopistojen tulee huolehtia, että liiketaloudellisen toiminnan osalta noudatetaan maksuperustelainsäädännön tavoitetta toiminnan hinnoittelusta ja kannattavuudesta niin, että toiminta ei rasita yliopistojen koulutus- ja tutkimustoiminnan toimintamenorahoitusta. Sisäisen kustannustietoisuuden nostamiseksi ja riittävän ulkopuolisen rahoituksen varmistamiseksi yliopistojen tulee kehittää kustannuslaskennan käytänteitään.

Yliopisto on monessa hallintoon ja laatuun liittyvässä hankkeessa ollut kansallinen edelläkävijä. Kustannuslaskennan kehittämisen tulisi olla seuraava kehityskohde.

Muu toiminta

Yliopistoja on pyydetty toimittamaan 31.8.2006 mennessä korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteiden mukaisia ehdotuksia (Opetusministeriön monisteita 2006:2). Rakenteellisen kehittämisen teema on keskeisesti esillä myös vuonna 2007 käytävissä tulosneuvotteluissa.

Yliopistojen on varmistuttava siitä, että niiden sisäiset laadunvarmistusjärjestelmät täyttävät eurooppalaiset vaatimukset vuoteen 2007 mennessä. Yliopistojen tulee hyödyntää arviointien tuloksia toimintansa kehittämisessä aiempaa laajemmin.

Kaikilla yliopistoilla tulee olla suunnitelma määräaikaisten palvelussuhteiden tarkastelusta ja niiden vähentämisestä. Määräaikaisiin tehtäviin tulee nimetä vain perustelluista syistä. Määräaikaisten tehtävien vähentymistä ja tasa-arvosuunnitelmien toteutumista tulee seurata henkilöstötilinpäätöksessä.

Yliopistoilla tulee olla henkilöstörakennetta ja -määrää koskevat, vähintään vuoteen 2011 ulottuvat suunnitelmat. Tuottavuusohjelmaan liittyvät toimenpiteet arvioidaan kevään 2006 tulosneuvotteluissa sovittujen linjausten mukaisesti.

Johtamista ja esimiestyötä on kehitettävä. Erityisesti uuteen palkkausjärjestelmään liittyen tulee toteuttaa riittävästi koulutusta yhdessä henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Yliopistojen määrärahojen käyttöä tulee kehittää siten, että siirtomäärärahoja syntyy vain perustelluissa tarpeissa.

OPETUSMINISTERIÖ

Opetusministeriö toteuttaa rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä ja valtionhallinnon tuottavuusohjelman tavoitteita.

Opetusministeriö tekee vuoden 2006 loppuun mennessä päätöksen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisesta palvelukeskustoimintamallilla. Osana ministeriön palvelukeskushanketta valmistellaan yliopistojen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskushanketta.

Opetusministeriö vahvistaa yliopistojen taloudellista ja hallinnollista asemaa vuoden 2006 lopussa valmistuvaa selvitysmiesraporttia hyödyntäen. Tutkimustulosten hyödyntämistä tehostetaan ja uuden keksintölain vaatimia käytänteitä valmistellaan ministeriön työryhmän suositusten perusteella. Taidealojen korkeakoulutusta kehitetään selvitysmies Virtasen ehdotusten pohjalta. Ulkopuolisen rahoituksen käytänteitä yhdenmukaistetaan valtiovarainministeriön työryhmässä.

Yliopistojen yhteishakujärjestelmää rakennetaan yliopistojen, Opetushallituksen ja opetusministeriön yhteistyönä. Sähköisen haun mahdollistavan yhteishakujärjestelmän ensimmäisen vaiheen on tarkoitus olla käytettävissä syksyn 2008 valinnoissa.

Opetusministeriö on osoittanut Turun yliopiston koulutussosiologian tutkimuskeskukselle rahoitusta uuden tutkintorakenteen toimeenpanon seurantaan varten. Tavoitteena on, että uudistus arvioidaan valtakunnallisesti vuonna 2009.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma